

Таким чином, англомовна форма навчання при викладанні патофізіології здійснюється на тих самих засадах, що й викладання цієї дисципліни державною мовою, але вимагає більшої уваги викладача до кожного студента під час аудиторної роботи та збільшує питому вагу тестування, яке дозволяє ефективно контролювати рівень знань студентів [7], навіть за умови їх недостатнього володіння англійською мовою. Досвід кафедри, щодо впровадження зошитів для практичних занять та тестового контролю може використовуватися при викладанні інших доклінічних дисциплін студентам з англомовною формою навчання.

Висновки:

1. Діалог між викладачем та студентами, де організатором отримання знань є викладач, залишається основним моментом у ході практичних занять з патофізіології для англомовних студентів.

2. Оптимальним методом контролю знань англомовних студентів під час вивчення ними патофізіології є тестовий контроль.

3. Застосування спеціальних зошитів з викладанням методик навчального експерименту англійською мовою значно підвищує ефективність цього виду початкової діяльності.

Список використаних джерел:

1. Скрипніков М.С., Бобирьов В.М., Попов В.І., Потяженко М.М., Богиня Л.В. Деякі аспекти організації навчально-виховного процесу з іноземними студентами // Матер. доп. навч.-метод. конф. «Особливості організації навчально-виховного процесу зі студентами іноземцями у медичному вузі». – Полтава, 2003. – С. 2–11.
2. Грицак І.Г., Дикий Б.М., Пюрик В.Ф., Кобрин Т.З. Стан вітчизняного ринку вищої освіти та праці в медичній галузі у світлі вимог Болонського процесу // Медична освіта. – 2005. – №3. – С. 16–19.
3. Важнича О.М., Капусник Ю.О., Олійник Н.О. Проблеми і здобутки при викладанні базисної фармакології студентам з англомовною формою навчання // Матер. навч.-метод. конф. «Сучасні технології навчання у підготовці медичних кадрів». – Полтава, 2008. – С. 16–18.
4. Гоженко А.І., Гуркалова І.П., Дяченко М.Г., Коваленко Л.Г., Бабич В.П. Сучасний стан та перспективи підготовки іноземних студентів в Одеському медичному університеті // Матер. міжнародн. наук.-практ. конф. «Фахова підготовка іноземних громадян в Україні, сучасний стан та перспективи розвитку». – К., 2002. – С. 232–241.
5. Антологія з біоетики / За ред. Ю.І. Кундієва. – Львів, 2003. – 592 с.
6. Дев'яткіна Т.О., Важнича О.М., Луценко Р.В., Олійник Н.О., Денисенко С.В. Психоемоційні фактори при сучасних і класичних методах контролю знань // Зб. наук. праць «Сучасні технології вищої медичної освіти». – Донецьк, 2006. – С. 238–242.
7. Захарчук Г.Я., Криховець О.В., Гулай О.І., Бодров В.П. Тестовий контроль знань при вивченні хімічних дисциплін на фармацевтичному факультеті // Медична освіта. – 2004. – №3-4. – С. 43–45.

НАУКОВО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ МОЛОДІ

Савонова О.В. (Чернігів, Україна)

Волкова В.А. (Санкт-Петербург, Росія)

Кудін С.Ф. (Чернігів, Україна)

Мета цієї статті – ознайомити фахівців, які займаються здоров'язбережувальним вихованням і навчанням молоді, з науково-методологічними основами, які ми пропонуємо враховувати в педагогічній практиці формування здоров'язбережувальної поведінки майбутнього покоління.

За останні роки з'явилося чимало цікавої й достойної навчально-методичної літератури, де висвітлюються актуальні аспекти формування, збереження та зміцнення не тільки фізичного, але й психічного здоров'я. Проте суттєвим недоліком нової літератури, на думку авторів, є те, що предмет дослідження (психічне здоров'я) розглядається тільки з медико-біологічних позицій і зовсім не враховуються сучасні досягнення глибинної та трансперсональної психології, які уможливають «проникнути» у вищу ірраціональну психічну сферу, з освоєння якої і повинно починатися управління індивідуальним здоров'ям.

Методологічні основи формування здоров'язбережувальної поведінки молоді повинні ґрунтуватися на принципах холистичного та феноменологічних підходів до вивчення людини й екзистенціальному діалозі, стрижньовою метою яких є розширення свідомості. Теоретичні засади психовалеології повинні ґрунтуватися, принаймні в нашому баченні, на класичному психоаналізі, аналітичній психології К.Г. Юнга, генштальт-психології гуманістичній психології, екзистенціалізмі й феноменології, східних духовних практиках, вітчизняних духовних практиках, що орієнтовані на національні традиції й цінності тощо.

Системоутворювальним поняттям формування здоров'язбережувальної поведінки молоді повинна стати тріада: актуальність – свідомість – відповідальність.

Основним завданням формування здоров'язбережувальної поведінки молоді повинно стати формування у них культури здоров'я, зокрема, психічного. Тобто, усвідомленого досвіду самоактуалізації в суспільній системі координат, що охоплює всю людську натуру. Друге важливе завдання – виховання комунікативних знань, умінь та навичок – надійних гарантів запобігання конфліктам психоемоційним стресам, а отже, й зміцнення здоров'я.

Комплексне розв'язання цих завдань і повинно виступати провідним орієнтиром стосовно змістовної лінії освітнього процесу. Особливість практичних занять здоров'язбережувального виховання і навчання молоді полягає в тому, щоб на виховних годинах або інших заняттях згідно відповідно до навчального плану освітніх установ проводити спеціально підібрані класичні психологічні ігри, які використовуються в адаптованому варіанті щодо розв'язання завдань формування здоров'язбережувальної поведінки молоді. Наприклад, актуальними на таких заняттях є вивчення тем «Роль вищих психічних аспектів у збереженні життя й здоров'я людини», «Збереження та зміцнення психічного здоров'я», «Психоекологія життєвого простору». Де юнакам та дівчатам можна запропонувати взяти участь в адаптованих іграх «Хроніка аварії на підводному човні», «Червоне й Чорне», «Подорож на повітряній кулі» відповідно і розв'язати складні завдання, які виникатимуть у ході їх проведення на основі аналізу змодельованих життєвих ситуацій.

Разом із тим слід звернути увагу на обов'язковість дотримання таких основних рекомендацій, стосовно методики проведення подібних занять.

1. Педагог-організатор заняття повинен визнавати за юнаками та дівчатами їхнє безумовне право на власний вибір щодо стратегії і тактики розв'язання кризової ситуації, яка моделюється в грі. Однак це не позбавляє права ведучого висловлювати власну думку з цього приводу.

2. Педагог повинен організовувати заняття таким чином, щоб група відчула свою причетність до безперервного й захопливого процесу гри.

3. Заняття повинні організовуватися таким чином, щоб до ігрової ситуації залучалися всі присутні із самого початку.

4. Педагогу слід уникати спокуси вступати в марні дискусії з учасниками гри. Якщо ж суперечка виникає, то потрібно виявити повагу до альтернативної позиції і спробувати «замкнути» сперечальника на групу. У цьому випадку у ведучого гри залишається можливість маневру для ефективного завершення дискусії. Разом з тим йдеться не про заперечення або неприйняття творчого самовираження когось із

учасників чи про маніпулювання думкою групи. Важливо не допускати «демонстративної» поведінки сперечальників, до чого останні, можуть прагнути.

Певна річ, не можна передбачити всіх методичних перешкод, які можуть виникнути в процесі формування здоров'язбережувальної поведінки молоді. Однак, педагоги, які творчо ставляться до своєї справи, завжди знайдуть гідне рішення у будь-якій ситуації. Головне, залишатися щирим і доброзичливим, а час зробіть усе інше. При оцінюванні результативності такого роду занять доцільно не стільки думати про те, яка гра або вправа найкраща, стільки про те, як ефективніше використовувати кожен момент часу для досягнення головної мети здоров'язбережувального виховання та навчання – формування здоров'язбережувального світогляду та культури представників майбутнього покоління.

На позитивний результат слід очікувати лише тоді, коли всі учасники заняття не просто будуть засвоювати психовалеологічні знання и уміння, але й переосмислювати, усвідомлювати ці знання з позиції власного життєвого інтересу. Тому надзвичайно важливим у процесі здоров'язбережувального виховання та навчання молоді є формування у них стійкої мотивації до корекції власних негативних рис характеру й способу життя, що дасть змогу їм у подальшому здійснювати усвідомлений, скоординований вплив на формування власної здоров'язбережувальної поведінки впродовж життя.

Здоров'язбережувальне виховання та навчання є тільки «пусковим механізмом», який спрямований на розкриття здоров'язбережувального потенціалу молоді. Його ефективність буде визначатися подальшим реальним ставленням кожного представника майбутнього покоління як до власного здоров'я так і здоров'я тих, хто оточує.

«МОЗКОВИЙ ШТУРМ» ЯК ОДИН З ІНСТРУМЕНТІВ ПІД ЧАС РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОГО ПРОЄКТУ

Салай Я.П.
(Полтава, Україна)

Одним із інструментів на шляху до реалізації проекту є етап зібрання інформації. В залежності від об'єкта проекту, спрямованості інтересів замовників, географічних чинників тощо значно варіюються джерела отримання інформації. В соціально спрямованих заходах є декілька варіантів безпосереднього зібрання необхідних знань:

- загальні знання менеджера проекту;
- спостереження;
- анкетування/опитування;
- офіційні дані – аналіз документів;
- аналіз соціуму(соціальна паспортизація) – зібрання статистичних даних;
- фокус-групи.

Фокус-група – це групове інтерв'ю, яке проходить у формі групової дискусії і спрямоване на отримання від її учасників «суб'єктивної інформації» про те, як вони сприймають певні суспільні події та явища [1, с. 20].

Поруч з вищезазначеним, слід акцентувати увагу на такому понятті, як «мозковий штурм». Відповідно до наукового визначення, мозковим штурмом є популярний метод висування творчих ідей у процесі розв'язування наукової чи технічної проблеми, сеанси якого стимулюють творче мислення [2].

Поняття мозкового штурму, звичайно ж, уже не раз згадане в літературі. Його досліджували, зокрема, С. Райх, М. Бучинський, К. Балаєва, А. Осборн, Т. Кравчина, С. Шамало, А. Донцов, Б. Ломов. Проте актуальність цього методу є безперечною.

Інколи, мозковий штурм ставлять як наслідок зібрання фокус-групи, проте, можна спростувати дане твердження, оскільки, при вивченні думки фокус групи коло людей,